

MANUAL PENGGUNA

Sistem Nombor Buku Piawai Antarabangsa

Edisi Antarabangsa

Edisi Ketujuh dalam Bahasa Melayu

Agensi ISBN Antarabangsa
London 2017

Sistem Nombor Buku Piawai Antarabangsa

Manual Pengguna ISBN

Edisi Antarabangsa

Edisi Ketujuh dalam Bahasa Melayu

Agensi ISBN Antarabangsa

London 2017

Versi terkini Manual Pengguna ISBN boleh didapati di laman web Agensi ISBN Antarabangsa:

<http://www.isbn-international.org>

©2017 oleh Agensi ISBN Antarabangsa, London, UK

Edisi Ketujuh

©2026 Pusat Kebangsaan ISBN Negara Brunei Darussalam

Terbitan Dewan Bahasa dan Pustaka

Kementerian Kebudayaan, Belia dan Sukan, Jalan Pembangunan

Lapangan Terbang Lama, Berakas, BB3510, Negara Brunei Darussalam

Terjemahan	:	Unit Penterjemahan, Bahagian Pembinaan dan Pengembangan Bahasa
Penyemak	:	Pusat Kebangsaan ISBN Brunei, Bahagian Perpustakaan
Penerbit	:	Bahagian Perpustakaan, Dewan Bahasa dan Pustaka

Perpustakaan Dewan Bahasa dan Pustaka Brunei
Pengkatalogan Data-dalam-Penerbitan (Cataloguing-in-Publication)

MANUAL pengguna ISBN. -- Edisi antarabangsa. -- Bandar Seri Begawan : Dewan Bahasa dan Pustaka Brunei, 2026.

39 pages ; cm.

ISBN 978-99984-0-110-5 (eBook)

1. International Standard Book Numbers -- Handbooks, manuals, etc. 2. Publishers and publishing -- Handbooks, manuals, etc. 3. Publishers' standard book numbers I. International ISBN Agency II. Pusat Kebangsaan ISBN Negara Brunei Darussalam

025.3 MAN (DDC 23)

Kebenaran diberikan untuk mencetak ulang mana-mana bahan dalam risalah ini, dengan syarat penghargaan yang sewajarnya diberikan kepada sumber dan salinan, sebaik-baiknya dalam bentuk digital, dihantar kepada Agensi ISBN Antarabangsa.

Kandungan

1.	Latar belakang	5
2.	Faedah ISBN	6
3.	Istilah dan definisi	6
3.1	Digit semakan	6
3.2	Sumber berterusan	6
3.3	Pengecam Objek Digital (DOI®)	7
3.4	Pengurusan Hak Digital (DRM)	7
3.5	Edisi	7
3.6	Awalan GS1	7
3.7	Cetakan	7
3.8	Cetak Teraan.....	7
3.9	ISBN	8
3.10	ISBN-A	8
3.11	Penerbitan monograf	8
3.12	Penerbitan cetakan atas permintaan	8
3.13	Bentuk produk	8
3.14	Butiran bentuk produk	8
3.15	Ciri-ciri bentuk produk	9
3.16	Penerbit	9
3.17	Pendaftar	9
3.18	Kumpulan pendaftaran	9
3.19	Cetak ulang	9
3.20	Kekangan penggunaan	9
4.	Fungsi dan Skop ISBN	10
5.	Struktur ISBN	12
5.1	Elemen GS1	13
5.2	Elemen kumpulan pendaftaran	13
5.3	Elemen pendaftar	13
5.4	Elemen penerbitan	14
5.5	Digit semakan	14
6.	Penggunaan ISBN	14
6.1	Umum	14
6.2	Perubahan pada penerbitan	14
6.3	Cetak ulang fasimili	15
6.4	Penerbitan helai cerai dan setara digital	15
6.5	Penerbitan berbilang jilid	16
6.6	Pek berbilang item	16
7.	Isu penetapan	16
7.1	Senarai cetakan terdahulu	16
7.2	Terbitan kolaboratif	17
7.3	Terbitan yang dijual atau diedarkan oleh ejen	17
7.4	Pengambilalihan satu penerbit oleh penerbit yang lain	17
7.5	Pengambilalihan stok lengkap dan hak dalam penerbitan	17
7.6	Penerbit dengan lebih daripada satu tempat penerbitan	17

7.7	ISBN tidak boleh ditetapkan semula	18
7.8	ISBN tidak boleh digunakan semula	18
8.	Daftar ISBN dan metadata yang disertakan	18
9.	ISBN untuk Bahan Terbitan Digital dan Perisian Pendidikan/Pengajaran	20
9.1	ISBN untuk bahan terbitan digital yang layak	20
9.2	ISBN untuk produk perisian yang layak	20
9.3	Prinsip penetapan ISBN untuk bahan terbitan digital	20
10.	ISBN untuk Bahan Terbitan Cetak atas Permintaan	23
11.	Pek Kursus	23
12.	Penerbit Kecil dan Penerbit Mandiri	23
13.	Lokasi dan Paparan ISBN pada Bahan Terbitan	24
13.1	Umum	24
13.2	ISBN dalam bentuk kod bar	25
13.3	Kod tambahan lima digit	26
13.4	Algoritma untuk menjana Digit Semakan ISBN	26
14.	Pengurusan Sistem ISBN	26
14.1	Umum	26
14.2	Pengurusan antarabangsa	26
14.3	Agensi pendaftaran ISBN	27
14.4	Pengurusan pendaftar/penerbit	28
15.	ISBN dan GS1	29
16.	ISBN dan Pengecam Lain	30
16.1	DOI	30
16.2	GTIN	30
16.3	ISAN	30
16.4	ISBN-A	31
16.5	ISLI	31
16.6	ISMN	32
16.7	ISNI	32
16.8	ISRC	32
16.9	ISSN	33
16.10	ISTC	33
16.11	ISWC	34
16.12	SGTIN	34
16.13	URN	35
17.	ONIX untuk Buku	35
18.	Laman Web Agensi ISBN Antarabangsa	36
19.	Daftar Penerbit Global	37
LAMPIRAN 1	Pengiraan digit semakan	38
A1.1	Mengira Digit Semakan	38

1. Latar belakang

Persoalan tentang keperluan dan kebolehlaksanaan sistem penomboran antarabangsa bagi buku pertama kali dibincangkan di Persidangan Antarabangsa Ketiga mengenai Penyelidikan Pasaran Buku dan Rasionalisasi dalam Perdagangan Buku yang diadakan pada bulan November 1966 di Berlin.

Pada masa itu, beberapa penerbit dan pengedar buku Eropah mempertimbangkan tentang penggunaan komputer untuk memproses pesanan dan mengurus inventori, dan ternyata prasyarat untuk sistem automatik yang efisien adalah dengan memberikan nombor pengenalan yang mudah dan unik untuk item yang diterbitkan.

Sistem yang memenuhi keperluan ini, dan kemudian dikenali sebagai sistem Nombor Buku Piawai Antarabangsa (ISBN) telah dicipta daripada sistem penomboran buku yang diperkenalkan oleh J. Whitaker & Sons, Ltd. di United Kingdom pada tahun 1967, dan di Amerika Syarikat pada tahun 1968 oleh R. R. Bowker.

Pada masa yang sama, Jawatankuasa Teknikal 46 Organisasi Piawai Antarabangsa (ISO) mengenai Maklumat dan Dokumentasi telah menubuhkan sebuah kumpulan kerja untuk menyiasat kemungkinan mengadaptasi sistem British untuk kegunaan antarabangsa. Sepanjang tahun 1968 dan 1969, beberapa mesyuarat telah diadakan antara wakil-wakil daripada pelbagai negara Eropah dan Amerika Syarikat, dan sebuah laporan telah diedarkan kepada semua negara anggota ISO.

Hasil daripada mesyuarat ini, Nombor Buku Piawai Antarabangsa (ISBN) telah diluluskan sebagai piawaian ISO 2108¹ pada tahun 1970.

Tujuan piawaian antarabangsa adalah untuk menyelaraskan dan menyeragamkan penggunaan antarabangsa ISBN bagi mengenal pasti secara unik sesuatu terbitan atau edisi terbitan yang diterbitkan oleh penerbit tertentu dalam satu format tertentu. Piawaian asal telah disemak pada tahun 1978, 1992 dan 2005 apabila buku dan item-item, seperti buku mulai muncul dalam bentuk media baharu. Sistem ini dikembangkan dengan meliputi lebih daripada 160 buah negara dan ISBN 10 digit yang asal diperpanjang menjadi 13 digit. Selain itu, sejajar dengan pengecam ISO yang lain, edisi terkini piawaian menyatakan metadata yang perlu disediakan semasa penetapan ISBN.

Edisi baharu yang kelima ISO 2108 menyediakan contoh terkini dan penjelasan umum dan panduan lanjut mengenai penggunaan ISBN pada bahan terbitan digital.

Manual ini menerangkan fungsi sistem dan langkah-langkah yang perlu untuk memastikan bahawa ISBN ditetapkan dengan betul, dan memberikan panduan khusus tentang penetapan ISBN pada bahan terbitan digital.

¹ Boleh didapati dari pertubuhan piawaian kebangsaan

2. Faedah ISBN

- ISBN ialah pengecam antarabangsa yang unik untuk bahan terbitan monograf; memberikan nombor yang menggantikan pengendalian rekod deskriptif bibliografi yang panjang, dengan itu menjimatkan masa dan kos kakitangan serta boleh mengurangkan ralat penyalinan.
- Penggunaan ISBN yang betul membolehkan bentuk produk dan edisi buku yang berbeza, dan dapat dibezakan dengan jelas, sama ada dalam bentuk cetakan atau digital. Untuk memastikan pelanggan menerima versi yang diperlukan.
- ISBN memudahkan penyusunan dan pengemaskinian direktori perdagangan buku dan pangkalan data bibliografi, seperti katalog buku yang masih dalam pasaran. Maklumat mengenai buku yang ada, boleh diperoleh dengan mudah.
- Pemesanan dan pengedaran buku kebanyakannya dilaksanakan oleh ISBN; ini adalah kaedah yang cepat dan efisien.
- ISBN boleh dibaca mesin dalam bentuk kod bar 13 digit EAN-13. Ini mempercepatkan dan boleh mengelakkan kesilapan.
- ISBN diperlukan untuk menjalankan sistem tempat jualan elektronik (EPOS) di kedai-kedai buku.
- Kebanyakan sistem penerbitan dan rantai bekalan berdasarkan ISBN.
- Pengumpulan data jualan dibuat dengan ISBN. Ini membolehkan kejayaan pemantauan pelbagai bentuk produk dan edisi terbitan yang berbeza, serta membolehkan perbandingan antara bidang subjek yang berbeza dan bahkan juga perbandingan rumah penerbitan yang berbeza.
- Di beberapa negara, hak pinjaman nasional ialah berdasarkan ISBN. Skim tersebut membolehkan pengarang dan pengilustrasi menerima bayaran berdasarkan kadar kali pinjaman buku mereka dipinjamkan oleh perpustakaan awam.

3. Istilah dan definisi

Untuk tujuan manual ini, istilah dan definisi yang berikut digunakan:

NOTA Definisi "Buku" tidak termasuk kerana perkembangan teknologi dan pasaran yang berterusan akan menjadikan sebarang definisi menjadi usang.

3.1 Digit semakan

Aksara terakhir dalam deretan ISBN yang berkaitan dengan semua aksara sebelumnya dalam deretan yang dinyatakan oleh algoritma matematik tertentu dan yang boleh digunakan untuk mengesahkan ketepatan deretan ISBN.

3.2 Sumber berterusan

Penerbitan yang dikeluarkan dari semasa ke semasa tanpa kesimpulan yang telah ditetapkan terlebih dahulu dan disediakan untuk umum dalam sebarang bentuk produk, biasanya diterbitkan secara berurutan atau diintegrasikan yang secara umumnya mempunyai penandaan nombor dan/atau kronologi.

NOTA Sumber berterusan termasuk terbitan bersiri seperti surat khabar, terbitan berkala, jurnal, majalah, blog, dsb., dan sumber yang diintegrasikan secara berterusan seperti terbitan helai cerai dan tapak web yang sentiasa dikemas kini. Sumber berterusan tidak layak untuk penetapan ISBN.

3.3 Pengecam Objek Digital (DOI®)

Nama DOI merupakan sebahagian daripada sistem DOI yang ditetapkan dalam ISO 26324, ialah pengenalan pasti yang bersifat kekal dan boleh difungsikan untuk suatu entiti – fizikal, digital atau abstrak – dalam rangkaian-rangkaian digital. Nama DOI apabila mematuhi sintaks DOI, ialah deretan ISBN yang menentukan objek yang unik dalam sistem DOI.

3.4 Pengurusan Hak Digital (DRM)

Teknologi berdasarkan kepada perisian sulit yang digunakan untuk mengawal akses kepada kandungan; dan berbeza daripada bentuk produk (3.13) penerbitan digital tertentu.

NOTA 1 Tetapan yang berbeza boleh digunakan dalam perisian DRM untuk menguatkuasakan kekangan penggunaan atau membolehkan ciri tambahan tertentu.

NOTA 2 Sebuah edisi terbitan mungkin tersedia menerusi vendor yang berbeza yang masing-masing menggunakan perisian DRM berbeza dan/atau kekangan penggunaan yang berbeza.

NOTA 3 DRM “sosial” merujuk kepada jenis DRM tertentu yang merekodkan bukti kelayakan pelanggan dalam produk tersebut dengan menggunakan teknologi penamaan air, tetapi tidak menguatkuasakan sebarang kekangan penggunaan. Kecuali DRM “sosial” dinyatakan dengan jelas, rujukan kepada DRM dalam manual ini menunjukkan teknologi DRM yang berasaskan perisian penyulitan.

3.5 Edisi

Semua manifestasi terbitan pada dasarnya mengandungi kandungan yang sama.

NOTA 1 Satu edisi daripada suatu terbitan mungkin boleh diterbitkan dalam beberapa bentuk produk dan jika dalam bentuk digital, dengan lebih daripada satu jenis perisian DRM dan dengan kekangan penggunaan yang berlainan.

NOTA 2 Pengemaskinian, penyemakan atau perubahan yang signifikan pada kandungan yang membentuk sebuah edisi yang baharu, dan lazimnya diberikan nombor pada halaman tajuk (sebagai contoh, edisi kedua, edisi ketiga).

3.6 Awalan GS1

Deretan tiga digit yang unik yang dikeluarkan oleh Pejabat Global GS1, dan diperuntukkan secara eksklusif untuk Agensi ISBN Antarabangsa bagi Piawaian ISBN.

3.7 Cetakan

Pencetakan bagi edisi buku yang diberikan. Mungkin terdapat beberapa cetakan/cetak ulang bagi edisi tunggal. (Lihat “Cetak ulang” di bawah).

3.8 Cetak Teraan

Nama dagang atau jenama tempat sesebuah karya diterbitkan.

NOTA 1 Sebuah syarikat penerbitan mungkin mempunyai berbilang cetak teraan bagi memenuhi sasaran buku-buku mereka di pasaran tertentu. (Sebagai contoh HarperCollinsEducational, Voyager, William Collins adalah semua cetak teraan HarperCollins dan bukan syarikat-syarikat yang berasingan).

NOTA 2 Dalam sesetengah kes, cetak teraan berbilang mungkin hasil daripada penggabungan atau pengambilalihan syarikat yang berlainan yang berhasrat untuk membezakan jenama-jenama mereka.

NOTA 3 Cetak teraan ialah sebuah nama dan bukan hanya sebuah logo.

3.9 ISBN

Nombor Buku Piawai Antarabangsa (ISBN) ialah pengecam bagi bahan terbitan monograf yang diperuntukkan di bawah perlindungan Agensi ISBN Antarabangsa untuk pendaftar menurut spesifikasi Piawaian Antarabangsa ISO 2108: Maklumat dan dokumentasi – Nombor Buku Piawai Antarabangsa (ISBN).

3.10 ISBN- A

Perkhidmatan yang membolehkan ISBN dinyatakan dalam sistem DOI dengan memasukkannya dalam deretan sintaks DOI.

NOTA ISBN-A membolehkan ISBN tertentu menjadi boleh difungsikan atau boleh diklik di web.

3.11 Terbitan Monograf

Terbitan yang dihasilkan sebagai keseluruhan dalam satu bahagian atau yang dihasratkan untuk dilengkapkan dalam sejumlah bahagian yang terhad oleh penerbit/penulisnya dan tersedia untuk orang awam dalam mana-mana bentuk produk.

3.12 Terbitan cetak atas permintaan

Terbitan yang dicetak pada masa pelanggan memesan dan bukannya dibekalkan daripada stok yang sedia ada yang disimpan oleh pembekal atau penerbit.

3.13 Bentuk produk

Sifat asas fizikal atau digital bagi suatu terbitan yang membezakannya sebagai satu produk.

CONTOH: Edisi terbitan yang sama mungkin wujud dalam bentuk produk yang berikut: kulit keras, kulit lembut, buku audio CD; Braille; e-buku atas talian.

3.14 Butiran bentuk produk

Penjelasan atau butiran tambahan yang menerangkan lebih lanjut tentang bentuk produk bagi penerbitan yang tertentu.

CONTOH: Perincian tambahan mungkin diperlukan untuk menerangkan bentuk produk yang tertentu bagi edisi yang sama bagi suatu terbitan dengan secukupnya: buku kulit keras berlapis luar; kulit lembut niaga; pdf; EPUB.

3.15 Ciri-ciri bentuk produk

Ciri-ciri fizikal atau teknikal bagi terbitan tertentu memberikan lebih banyak maklumat tentang penggunaan dan kebolehcapaian yang tertentu.

CONTOH: Maklumat lanjut mengenai ciri-ciri bentuk produk tertentu bagi edisi yang sama mungkin diperlukan untuk penerbitan yang sama bagi menerangkan secukupnya: warna kulit; fon dan saiz teks; wilayah DVD.

3.16 Penerbit

Individu atau korporat yang bertanggungjawab bagi semua peringkat dalam penciptaan, penghasilan, penyebaran dan pemasaran bagi terbitan-terbitan digital atau yang bercetak.

NOTA 1 Penerbit biasanya bertanggungjawab terhadap kandungan dan sebarang risiko kewangan yang terlibat semasa dalam proses.

NOTA 2 Penulis mungkin juga penerbit, yang mengambil semua fungsi di atas; ini dikenali sebagai penerbit mandiri.

3.17 Pendaftar

Seseorang atau organisasi yang memohon dan menerima ISBN yang sah dan tulen yang diperuntukkan di bawah perlindungan, dan menurut peraturan yang ditentukan oleh Agensi ISBN Antarabangsa untuk mengenal pasti terbitan monograf. Pendaftar biasanya penerbit bagi terbitan tersebut, tetapi dalam keadaan luar dugaan pendaftar boleh menjadi perantara yang bertindak selaku wakil bagi atau pengganti penerbit tersebut.

3.18 Kumpulan pendaftaran

Tempat operasi yang ditentukan oleh Agensi ISBN Antarabangsa bagi ISO 2108 berdasarkan negeri, bahasa dan kawasan.

3.19 Cetak Ulang

Cetakan kedua atau seterusnya bagi edisi buku yang sama.

3.20 Kekangan Penggunaan

Had mengenai apa yang boleh digunakan oleh pengguna dengan terbitan monograf digital yang tertentu.

NOTA 1 Kekangan penggunaan bagi terbitan digital biasanya ditetapkan dalam perisian DRM.

NOTA 2 Jika kandungan yang sama tersedia secara berasingan dengan set kekangan penggunaan yang berbeza, maka setiap set kekangan tersebut akan membentuk terbitan monograf yang berasingan.

CONTOH: Kekangan penggunaan yang ditetapkan bagi kawalan terbitan sama ada teks boleh ditukar kepada suara, mencetak peratusan tertentu daripada halaman dan/atau sama ada boleh meminjamkan buku tersebut kepada pengguna lain.

4. Fungsi dan Skop ISBN

Diiktiraf di lebih daripada 160 buah negara di seluruh dunia, Nombor Buku Piawai Antarabangsa (ISBN) merupakan pengecam yang jelas, yang berpotensi boleh dibaca mesin. ISBN menunjukkan terbitan monograf tertentu secara unik dan oleh itu perlu dikaitkan sejak peringkat awal penghasilan. Sebagai instrumen penting dalam penghasilan, pengagihan, analisis jualan dan sistem penyimpanan data bibliografi dalam perdagangan buku, ISBN juga sangat penting kepada pengurusan maklumat perpustakaan.

Walau bagaimanapun, jika suatu produk bersesuaian dengan sistem penomboran tertentu (seperti sumber berterusan dan sumber yang diintegrasikan secara berterusan yang layak untuk ISSN, dan muzik bercetak yang layak untuk ISMN), maka sistem tersebut mestilah digunakan. Jika bersesuaian, pengecam sedemikian hendaklah digunakan bersama dengan ISBN. Maklumat lanjut tentang jenis-jenis pengecam yang lain disediakan di [bahagian 16](#).

ISBN ditetapkan untuk bahan terbitan monograf, termasuklah produk-produk yang berkaitan, seperti terbitan yang tersedia dalam bentuk set atau siri lengkap yang tersedia untuk orang awam, sama ada terbitan dan produk-produk yang berkaitan tersebut tersedia secara percuma atau untuk dibeli. Selain itu, bahagian individu (seperti bab) daripada terbitan monograf atau keluaran atau artikel bagi sumber-sumber berterusan yang ada tersedia secara berasingan juga boleh menggunakan ISBN sebagai pengecam. Sekiranya terbitan tersebut layak untuk penetapan ISBN, maka tidak penting dalam bentuk produk apapun kandungan tersebut didokumentasikan dan diedarkan. Walau bagaimanapun, setiap bentuk produk dan variasi dalam butiran bentuk produk dan/atau ciri-ciri bentuk produk dan/atau kekangan penggunaan hendaklah dicamkan secara berasingan.

Contoh jenis- bahan terbitan monograf yang layak untuk ISBN ialah:

- Buku-buku dan risalah yang dicetak (dan pelbagai bentuk produknya)
- Terbitan Braille
- Terbitan yang tidak dihasratkan oleh penerbit untuk dikemas kini secara kerap atau diteruskan tanpa had
- Buku audio (buku suara) sama ada dalam media fizikal atau boleh diakses di Internet untuk dimuat turun atau penstriman
- Terbitan digital (e-buku) sama ada dalam media fizikal (seperti pita yang boleh dibaca mesin, disket, atau CD-ROMs) atau dalam Internet (untuk dimuat turun atau penstriman)
- Salinan digital terbitan monograf bercetak yang tersedia dalam rangkaian pembekal
- Terbitan mikrobentuk
- Perisian pendidikan atau pengajaran, filem, video, DVD, transparensi sama ada dalam media fizikal atau boleh diakses di Internet untuk dimuat turun atau penstriman
- Terbitan media campuran yang unsur utamanya berasaskan teks, sebagai contoh buku bersama CD atau buku bersama DVD

- Artikel-artikel² atau keluaran individu bagi sumber berterusan yang tertentu yang ada tersedia secara berasingan (tetapi bukan sumber berterusan secara keseluruhannya)
- Buku-buku lukisan dan buku-buku bergambar dengan halaman tajuk dan/atau teks atau kapsyen
- Aplikasi e-buku yang mempunyai kandungan tekstual yang signifikan dan boleh dianggap sebuah terbitan monograf serta tersedia untuk orang awam. Gambar, imej bergerak dan bunyi mungkin disertakan
- Peta dan atlas

Beberapa contoh jenis-jenis bahan yang **TIDAK LAYAK** untuk ISBN ialah:

- Sumber-sumber berterusan³ yang dianggap pada keseluruhannya sebagai entiti bibliografi (keluaran individu yang mungkin layak untuk ISBN)
- Entiti abstrak⁴ seperti karya-karya tekstual dan ciptaan abstrak yang lain bagi kandungan intelek atau artistik
- Bahan-bahan bercetak atau digital yang dihasilkan untuk tujuan pemasaran atau promosi sahaja, seperti hal-hal pengiklanan, widget dan seumpamanya.
- Muzik bercetak
- Cetakan seni dan folder seni tanpa halaman tajuk dan teks
- Dokumen peribadi/persendirian (seperti kurikulum vitae digital atau profil peribadi)
- Kad ucapan
- Rakaman bunyi muzik
- Perisian, filem, video, DVD atau slaid lutsinar (transparensi) yang bertujuan untuk sebarang tujuan selain pendidikan atau pengajaran
- Papan buletin digital
- E-mel dan surat-menyurat digital yang lain
- Permainan
- Buku-buku mengikut tempahan atau yang diperibadikan yang bukan bertujuan untuk disediakan secara umum
- Baucer kunci lesen untuk mengakses terbitan-terbitan monograf digital di Internet

² Jika artikel individu disediakan secara berasingan oleh penerbit, artikel tersebut layak sebagai terbitan monograf dan hendaklah ditetapkan ISBN. Ini tidak dikenakan pada naskhah lepas cetak atau pracetak yang dipesan oleh penulis artikel tersebut bagi tujuan pengedaran mereka sendiri.

³ Terbitan yang diterbitkan dari semasa ke semasa tanpa kesimpulan yang ditetapkan terlebih dahulu. Penerbitan sedemikian biasanya diterbitkan secara berurutan atau diintegrasikan, yang secara umumnya mempunyai penandaan nombor dan/atau kronologi. Contoh lazim termasuklah terbitan bersiri seperti surat khabar, terbitan berkala, jurnal, majalah, dan sebagainya, dan sumber-sumber yang diintegrasikan, seperti terbitan helai cerai dan tapak web yang dikemas kini.

⁴ Sebagai contoh, setiap bentuk produk berasingan bagi novel *The Old Man and the Sea* adalah layak untuk ISBN, tetapi novel itu sendiri, sebagai karya tekstual abstrak, tidak boleh ditetapkan ISBN.

Sebilangan pengecam seperti ISSN dan ISMN mempunyai peraturan yang tepat berhubung dengan skop bahan yang layak untuk penetapan, manakala sebilangan pengecam yang lain, seperti GTIN-13 bagi barang dagang boleh digunakan untuk pelbagai jenis produk.

Oleh kerana ISBN kini serasi sepenuhnya dengan GTIN-13, ini membuatkan peruncit lebih mudah untuk menjual produk-produk yang berkaitan, yang tidak layak untuk ISBN dan menggunakan GTIN-13 sebagai ganti, tanpa perlu menyesuaikan sistem mereka.

Senarai dan contoh yang di atas tidak dicuba sepenuhnya dengan komprehensif disebabkan terdapat perbezaan dalam undang-undang dan amalan perdagangan di berlainan negara. Untuk maklumat lanjut termasuk penjelasan sama ada jenis produk tertentu layak atau tidak, sila hubungi agensi pendaftaran ISBN kebangsaan awda.

Untuk maklumat tentang jenis pengecam lain dan kebolegunaannya, lihat [Bahagian 16. ISBN dan Pengecam Lain](#).

ISBN ialah pengecam dan tidak memberikan sebarang bentuk perlindungan undang-undang atau hak cipta.

Penetapan ISBN untuk suatu produk bukanlah bermaksud produk tersebut ialah buku untuk tujuan undang-undang atau pencukaian.

5. Struktur ISBN

Sejak 1 Januari 2007, agensi pendaftaran ISBN kebangsaan hanya menyediakan ISBN yang terdiri daripada 13 digit, meliputi elemen-elemen yang berikut:

- Elemen GS1
- Elemen kumpulan pendaftaran
- Elemen pendaftar
- Elemen terbitan
- Digit semakan

Apabila dicetak, ISBN selalunya didahului dengan huruf "ISBN".

Nota: Di negara yang tidak menggunakan abjad Latin, singkatan dalam aksara tulisan tempatan mungkin digunakan **sebagai tambahan** huruf Latin "ISBN".

ISBN dibahagikan kepada lima elemen, tiga daripadanya mempunyai jumlah deretan nombor yang berubah-ubah; elemen pertama dan terakhir mempunyai jumlah deretan nombor yang tetap. Elemen-elemen ini hendaklah dipisahkan dengan jelas dengan menggunakan tanda sempang atau jarak apabila dipaparkan dalam bentuk yang dapat dibaca:

ISBN 978-92-95055-12-4
atau
ISBN 978 92 95055 12 4

Nota: Penggunaan tanda sempang atau jarak tidak mempunyai makna leksikal dan hanya untuk memudahkan membacanya.

Jumlah digit yang terdapat di elemen kedua, ketiga dan keempat daripada ISBN (elemen kumpulan pendaftaran, pendaftar, terbitan) berbeza-beza. Panjang elemen kumpulan pendaftaran dan pendaftar adalah relatif dengan output terbitan yang dijangka bagi kumpulan pendaftaran atau pendaftar. Jika elemen ini pendek, ia menunjukkan bahawa output kumpulan pendaftaran atau pendaftar (atau kedua-duanya) dijangka akan menghasilkan terbitan dalam jumlah yang besar.

5.1 Elemen GS1

Elemen pertama dalam ISBN ialah nombor tiga digit yang disediakan oleh GS1, yang sebelumnya dikenali sebagai EAN Antarabangsa. Awalan yang telah disediakan oleh GS1 ialah 978 and 979, tetapi mungkin ada peruntukan awalan tambahan pada masa hadapan sebagaimana yang diperlukan untuk memastikan kapasiti sistem ISBN yang berterusan.

Contoh: 978

5.2 Elemen kumpulan pendaftaran

Elemen kedua dalam ISBN mengenal pasti negara, kawasan geografi atau kawasan bahasa yang menyertai sistem ISBN. Seseengah ahli sistem ISBN membentuk kawasan bahasa (contohnya, kumpulan pendaftar nombor 3 = kumpulan bahasa Jerman dalam elemen GS1 978); yang lain membentuk unit kawasan (contohnya, nombor kumpulan pendaftaran 982 = Pasifik Selatan dalam elemen GS1 978). Panjang elemen ini berbeza-beza, tetapi boleh mengandungi sehingga 5 digit.

Elemen kumpulan pendaftaran diperuntukkan oleh Agensi ISBN Antarabangsa.

Contoh: 978-92

5.3 Elemen pendaftar

Elemen ketiga dalam ISBN mengenal pasti penerbit atau cetakan tertentu dalam kumpulan pendaftaran. Panjang elemen ini berbeza-beza, yang berhubung kait langsung dengan output penerbit yang dijangka dan boleh mengandungi sehingga 7 digit. Penerbit dengan output tajuk yang dijangka terbesar ditetapkan dengan elemen pendaftar terpendek dan begitu juga sebaliknya.

Pendaftar yang berpotensi memohon kepada agensi pendaftaran ISBN yang bertanggungjawab bagi pengurusan sistem ISBN dalam negara, kawasan atau kumpulan bahasa tempat mereka beroperasi untuk ditetapkan dengan elemen pendaftar yang unik. Setelah peruntukan ISBN yang dikaitkan dengan elemen pendaftar mereka habis digunakan, mereka boleh ditetapkan dengan elemen pendaftar tambahan yang menyediakan peruntukan ISBN lebih lanjut. ([Lihat 14.4 untuk maklumat lanjut mengenai peruntukan elemen pendaftar ISBN.](#))

Contoh: 978-92-95055

5.4 Elemen terbitan

Elemen keempat dalam ISBN mengenal pasti edisi terbitan tertentu daripada penerbit tertentu. Panjang elemen ini berbeza-beza, berhubung kait langsung dengan output penerbit berkenaan yang dijangka dan boleh mengandungi sehingga 6 digit. Penerbit dengan output tajuk yang dijangka terbesar ditetapkan elemen terbitan terpanjang, dan begitu juga sebaliknya. Untuk memastikan panjang ISBN yang betul dikekalkan, digit yang kosong diwakili dengan beberapa nombor sifar di depannya.

Contoh: 978-92-95055-12

5.5 Digit semakan

Elemen ISBN kelima ialah digit semak. Digit semak ini dikira menggunakan algoritma modulus 10. ([Lihat Lampiran 1 untuk kaedah pengiraan](#) atau hubungi agensi pendaftaran ISBN kebangsaan awda untuk mendapatkan nasihat.)

6. Penggunaan ISBN

6.1 Umum

ISBN yang berasingan hendaklah ditetapkan untuk setiap terbitan monograf yang berasingan atau edisi atau format terbitan monograf yang berasingan yang dikeluarkan oleh penerbit.

ISBN yang berasingan hendaklah ditetapkan untuk setiap terbitan monograf dengan edisi bahasa yang berbeza.

Jika terbitan monograf diterbitkan dalam manifestasi dengan bentuk produk dan/atau butiran bentuk produk, dan/atau ciri bentuk produk dan/atau set kekangan penggunaan yang berbeza yang mempengaruhi kebolehcapaian manifestasi, maka setiap versi itu juga mesti mempunyai ISBN tersendiri.

ISBN yang berasingan tidak boleh ditetapkan untuk edisi atau cetak ulang terbitan yang sama yang tidak berubah, yang dikeluarkan dengan bentuk produk, butiran bentuk produk, ciri bentuk produk dengan kekangan penggunaan yang sama oleh penerbit atau cetak teraan yang sama.

6.2 Perubahan pada terbitan

ISBN yang berasingan hendaklah ditetapkan jika terdapat perubahan signifikan bagi mana-mana bahagian terbitan yang berkaitan dengan edisi terbitan terdahulu, atau jika terdapat perubahan yang signifikan pada ciri fizikal atau digital terbitan dalam edisi yang baharu.

Ini diterapkan untuk perubahan pada:

- tajuk dan/atau subtajuk⁵ terbitan
- bahasa
- nama penerbit atau cetak teraan⁶
- nama penulis
- kandungan teks selain pembetulan kecil pada salah cetak
- bentuk produk (contohnya, daripada kulit keras kepada kulit lembut; daripada buku audio fizikal kepada buku audio yang sedia untuk dimuat turun)
- butiran bentuk produk (contohnya, daripada .pdf kepada EPUB; perubahan dimensi buku)
- ciri-ciri bentuk produk (contohnya, daripada fon teks 'normal' kepada fon teks disleksia; daripada versi EPUB 2 kepada versi EPUB 3)⁷
- kekangan penggunaan (contohnya, daripada pencetakan yang dibenarkan kepada percetakan yang tidak dibenarkan, daripada pengguna serentak tunggal kepada pengguna berbilang)

Perubahan pada reka bentuk atau warna kulit buku atau harga terbitan monograf tidak memerlukan ISBN yang berasingan, walaupun ISBN yang berasingan boleh ditetapkan jika diperlukan oleh rangkaian pembekal (contohnya, melalui media).

6.3 Cetak ulang fasimili

ISBN yang berasingan hendaklah ditetapkan untuk cetak ulang fasimili apabila ia diterbitkan oleh penerbit lain atau diterbitkan semula di bawah cetak teraan penerbit yang berbeza. ISBN yang berasingan juga perlu ditetapkan jika terbitan yang sama diterbitkan di bawah nama cetak teraan yang berbeza oleh penerbit yang sama. Jika buku diimbas dan didigitalkan oleh organisasi selain penerbit asal (contohnya, oleh perpustakaan), maka versi yang diimbas dan didigitalkan itu hendaklah ditetapkan ISBN yang berasingan oleh pengeluar baharu itu dengan syarat versi tersebut disediakan untuk umum (berbanding semata-mata untuk tujuan arkib sebagai contoh).

6.4 Terbitan helai cerai dan setara digital

ISBN hendaklah ditetapkan untuk terbitan helai cerai yang terhad — iaitu, terbitan helai cerai atau setara digitalnya yang tidak bertujuan untuk diteruskan tanpa had.

ISBN tidak boleh ditetapkan sama ada untuk terbitan helai cerai yang sentiasa dikemas kini (sumber yang diintegrasikan) atau untuk setiap bahagian yang dikemas kini.

⁵ Penetapan ISBN baharu untuk perubahan dalam subtajuk bergantung kepada kepentingan perubahan tersebut. Sebagai contoh, penambahan subtajuk "*A Kurt Wallander Mystery*" tidak memerlukan ISBN yang baharu.

⁶ Di sesetengah negara, perubahan cetak teraan tidak memerlukan ISBN baharu secara automatik - sila semak dengan Agensi ISBN kebangsaan awda.

⁷ Perubahan dalam ISBN tidak diperlukan dalam kes pemindahan versi EPUB 2 yang sedia ada kepada versi EPUB 3 jika kedua-dua versi tidak tersedia secara serentak dan tiada keperluan untuk peruncit mahupun pelanggan membezakan kedua-duanya.

6.5 Terbitan berbilang jilid

Terbitan yang mungkin terdiri lebih daripada daripada satu jilid, dan dalam kes ini ISBN mesti ditetapkan untuk merangkumi keseluruhan set. Jika setiap jilid set tersedia secara berasingan, maka setiap jilid itu mesti ditetapkan ISBN yang unik untuk mengenal pasti jilid tersebut. Verso halaman tajuk (atau posisi setara dalam versi bukan cetak) dalam setiap kes hendaklah memaparkan ISBN dengan jelas untuk keseluruhan set, begitu juga ISBN untuk jilid tertentu tersebut.

Walaupun terbitan berbilang jilid hanya akan tersedia sebagai satu set lengkap, penetapan ISBN yang berasingan untuk setiap jilid masih disarankan. Dengan berbuat demikian, akan memudahkan pelbagai peringkat pemprosesan transaksi, termasuk pengendalian penghantaran jika tidak semua jilid diterbitkan atau diedarkan secara serentak dan bekalan penggantian sekiranya salinan rosak.

6.6 Pek berbilang item

Jika satu pek berbilang item mengandungi lebih daripada satu produk yang layak untuk ISBN, pek tersebut hendaklah ditetapkan satu ISBN. Selain itu, setiap item dalam pek yang layak untuk ISBN hendaklah mempunyai ISBN yang berasingan, jika ia tersedia secara berasingan. Walaupun setiap item dalam pek yang layak untuk ISBN tidak tersedia secara berasingan, item-item tersebut boleh ditetapkan ISBN yang berasingan jika diperlukan oleh rangkaian pembekal.

Jika satu produk yang layak untuk ISBN disediakan bersama dengan item sekunder yang tidak layak, maka satu ISBN hendaklah digunakan untuk mengenal pasti pek tersebut, dan ISBN lain untuk mengenal pasti produk yang layak jika produk tersebut juga tersedia secara berasingan. Walau bagaimanapun, kerana produk itu berada di luar skop ISBN, ISBN tidak boleh digunakan untuk mengenal pasti elemen sekunder tersebut jika disediakan secara berasingan.

Dalam pek yang mengandungi produk perisian pendidikan bersama dengan manual pengguna dan teknikal, satu ISBN boleh merangkumi semua item jika manual tersebut diperlukan untuk mengendalikan perisian dan hanya berguna sebagai tambahan kepada perisian. Jika manual ini disediakan secara berasingan, maka hendaklah ditetapkan ISBN yang berasingan.

Jika elemen utama produk berbilang item bukan buku atau perisian pendidikan yang layak, walaupun buku kecil disertakan sebagai elemen tambahan (contohnya, buku kecil arahan), maka pakej tersebut secara keseluruhan tidak layak untuk ISBN.

7. Isu penetapan

7.1 Senarai cetakan terdahulu

Jika penerbit menyertai skim ISBN selepas mereka sudah mula menerbitkan, mereka dikehendaki untuk menetapkan ISBN untuk semua senarai cetakan terdahulu dan menerbitkan ISBN tersebut dalam mana-mana katalog yang diterbitkan oleh penerbit, sama ada katalog tersebut dalam format cetak atau digital. ISBN tersebut juga mesti dipaparkan dalam cetak ulang yang pertama atau terbitan semula tajuk senarai cetakan terdahulu.

7.2 Terbitan kolaboratif

Terbitan yang diterbitkan sebagai cetak teraan bersama dengan penerbit lain selalunya ditetapkan ISBN oleh penerbit yang bertanggungjawab untuk pendedaran. Walau bagaimanapun, setiap penerbit bersama dibenarkan untuk menetapkan ISBN mereka sendiri dan memaparkan setiap daripadanya di halaman hak cipta. Dalam hal ini, hanya satu daripada ISBN ini boleh dipaparkan dalam bentuk kod bar untuk terbitan.

7.3 Terbitan yang dijual atau diedarkan oleh ejen

(Di bawah ini, b dan d hanya diterapkan kepada negara-negara yang belum menyertai sistem ini.)

- a. Seperti yang dinyatakan dalam piawaian ISBN, edisi tertentu yang diterbitkan oleh penerbit tertentu hanya menerima satu ISBN. ISBN ini mesti dikekalkan tidak kira di mana pun, atau oleh siapa pun, terbitan itu diedarkan atau dijual.
- b. Terbitan yang diimport oleh pengedar eksklusif atau ejen tunggal dari kawasan yang tidak terlibat dalam sistem ISBN dan tidak memiliki ISBN yang ditetapkan, boleh diberikan ISBN oleh pengedar eksklusif tersebut.
- c. Terbitan yang diimport oleh pengedar eksklusif atau ejen tunggal yang pada muka surat tajuk daripada penerbit asal, ditambah muka surat tajuk baharu yang memaparkan cetak teraan pengedar eksklusif tersebut, hendaklah ditetapkan ISBN yang baharu oleh pengedar eksklusif atau ejen tunggal. ISBN penerbit asal juga perlu ditetapkan.
- d. Terbitan yang diimport oleh beberapa pengedar dari kawasan yang bukan dalam sistem ISBN dan tidak memiliki ISBN yang ditetapkan, maka boleh ditetapkan ISBN oleh agensi pendaftaran yang bertanggungjawab kepada pengedar tersebut.

7.4 Pengambilalihan satu penerbit oleh penerbit yang lain

Penerbit yang mengambil alih firma penerbit lain boleh terus menggunakan ISBN yang belum ditetapkan daripada elemen pendaftar yang asal. Penerbit tersebut perlu memaklumkan tentang perubahan pemilikan elemen pendaftar kepada Agensi ISBN kebangsaan yang bertanggungjawab bagi elemen pendaftar tersebut. Jika buku terus diterbitkan dengan nama kedua-dua penerbit, maka mereka boleh mempunyai elemen pendaftar yang berasingan atau berkongsi elemen yang sama bergantung kepada amalan pasaran.

7.5 Pengambilalihan stok lengkap dan hak dalam penerbitan

Penerbit yang mengambil alih stok lengkap dan hak penerbitan boleh terus menggunakan ISBN asal yang ditetapkan sehingga syarikat baharu itu mencetak ulang atau menerbitkan semula terbitan tersebut di bawah elemen pendaftar ISBN syarikat itu sendiri.

7.6 Penerbit dengan lebih daripada satu tempat penerbitan

Penerbit yang beroperasi di beberapa tempat yang disenaraikan bersama dalam cetak teraan terbitan hanya boleh menetapkan satu ISBN untuk terbitan tersebut.

Penerbit yang mengendalikan pejabat atau cawangan yang berasingan di tempat yang berlainan boleh mempunyai elemen pendaftar untuk setiap pejabat atau cawangan. Walau bagaimanapun, setiap terbitan

akan ditetapkan satu ISBN sahaja oleh pejabat atau cawangan yang bertanggungjawab untuk terbitan tersebut.

7.7 ISBN tidak boleh ditetapkan semula

Sebaik sahaja awalan pendaftar dan blok nombor yang berkaitan ditetapkan kepada penerbit oleh agensi pendaftaran ISBN, penerbit boleh menetapkan ISBN untuk terbitan yang mereka punyai hak ke atas penerbitan tersebut. Walau bagaimanapun, setelah agensi ISBN menetapkan ISBN kepada penerbit, penerbit tersebut tidak boleh menjual semula, menetapkan semula, memindah atau membahagikan senarai ISBN dalam kalangan penerbit lain.

7.8 ISBN tidak boleh digunakan semula

Sebaik sahaja ditetapkan untuk terbitan monograf, ISBN tidak boleh digunakan semula untuk mengenal pasti terbitan monograf lain, walaupun terdapat kesilapan pada ISBN asal tersebut. Pendaftar yang mendapati kesilapan pada ISBN tersebut mesti memadam nombor daripada senarai nombor yang boleh digunakan. Pendaftar juga hendaklah melaporkan kesilapan ISBN tersebut kepada agensi pendaftaran ISBN mereka. Agensi pendaftaran ISBN hendaklah memaklumkan mana-mana agensi bibliografi pihak ketiga yang dilantik mengenai kesilapan tersebut.

8. Daftar ISBN dan metadata yang disertakan

Ketersediaan metadata deskriptif adalah penting untuk kedua-dua penjualan dan pengkatalogan buku. Terdapat bukti bahawa metadata yang baik menghasilkan peningkatan jualan. Penerbit/pendaftar bertanggungjawab untuk memaklumkan kepada agensi pendaftaran ISBN mereka, atau organisasi yang bertanggungjawab bagi penyelenggaraan pendaftaran penerbitan mengenai ISBN yang akan ditetapkan untuk penerbitan yang akan datang. Maklumat tersebut hendaklah merangkumi elemen metadata (deskriptif) minimum yang berikut dan sesuai dengan piawaian maklumat produk ONIX untuk buku yang diselenggarakan oleh EDItEUR dan organisasi yang berkaitan dengannya:

Elemen data	Ulasan	Elemen ONIX 3	Mandatori (Y/T)
ISBN	Dalam format ISBN 13 digit, tanpa jarak atau tanda sempang	<ProductIdentifier>	Y
Bentuk produk	Pengekodan yang menunjukkan medium dan/atau format produk Ukuran fizikal juga boleh membezakan antara dua produk fizikal, sekiranya dalam penjilidan dan format yang sama.	<ProductComposition> <ProductForm> <ProductFormDetail> <ProductFormFeature> <Measure> <ProductPart>	Y Y T T T T
Siri	Tajuk siri dan penyenaian jika berkenaan	<Collection> composite	T
Tajuk	Tajuk terbitan, berserta dengan subtajuk atau elemen tajuk yang lain jika berkenaan	<TitleDetail> composite	Y

Penyumbang	Kod peranan penyumbang dan nama penyumbang	<Contributor> composite [Identifier (ISNI) optional]	T
Edisi	Bilangan edisi (untuk edisi selepas edisi pertama), jenis, dan pernyataan	<EditionTypeCode> <EditionNumber> <EditionStatement>	T Y (selepas edisi pertama) T
Bahasa Teks	Menggunakan kod bahasa ISO 639-2/B	<Language> composite	Y
Cetak Teraan	Nama jenama di bawah penerbitan diterbitkan	<Imprint> composite [Identifier (ISNI) optional]	Y
Penerbit	Individu atau organisasi yang memiliki cetak teraan pada tarikh penerbitan	<Publisher> composite [Identifier (ISNI) optional]	Y
Negara penerbitan	Menggunakan kod negara ISO 3166-1.	<CountryOfPublication>	Y
Tarikh penerbitan	Tarikh penerbitan pertama di bawah ISBN ini. Dalam format ISO 8601 (YYYYMMDD).	<PublishingDate> composite	Y
ISBN terbitan induk	ISBN terbitan induk yang merupakan sebahagian daripada terbitan ini, jika berkenaan. Digunakan apabila ISBN didaftarkan untuk bab atau bahagian atau sebagai sebahagian daripada set atau siri.	<RelatedProduct> composite <RelatedWork> composite	T T
	Bagi produk digital, peruntukan juga disediakan bagi kemungkinan bahawa ISBN boleh ditetapkan oleh perantara hiliran jika penerbit belum berbuat demikian.	<RecordSource...> elements	T
	Begitu juga bagi produk digital, terma lesen yang berbeza (kekangan penggunaan) atau keperluan sistem pengendalian boleh membezakan antara dua produk yang serupa. NB 'Epub' tidak menunjukkan sebarang kaitan dengan format fail EPUB IDPF – ia hanyalah singkatan untuk 'e-penerbitan'	<ProductFormFeature> <EpubTechnicalProtection> <EpubUsageConstraint>	T T T

Nota: Dalam sesetengah kes, perwakilan ONIX bagi set metadata ISBN menggunakan komposit yang pada sekali pandang, seolah-olah elemen data ringkas mungkin sudah mencukupi, atau menggunakan nilai berkod dengan hanya satu kod yang sah. Pendekatan ini memastikan bahawa metadata ISBN dapat ditentukan dalam mesej ONIX untuk Pendaftaran ISBN yang merupakan subset sebenar ONIX untuk Buku semasa (ONIX 3.0).

Agensi ISBN Antarabangsa akan membekalkan skema XML atas permintaan.

Pangkalan data yang menghubungkan ISBN dengan metadata (seperti senarai buku-buku dalam cetakan, bibliografi negara, dan lain-lain) hendaklah tersedia dan sentiasa dikemas kini. Dalam keadaan ketika agensi pendaftaran ISBN tidak menyediakan perkhidmatan senarai bibliografi tersebut, mereka tetap bertanggungjawab untuk berhubung dengan penyedia perkhidmatan yang berkenaan untuk memastikan bahawa perkhidmatan tersebut boleh diakses. Pelanggan mungkin akan dikenakan bayaran oleh agensi pendaftaran ISBN dan penerbit pangkalan data bibliografi untuk mengakses maklumat ini.

9. ISBN untuk Bahan Terbitan Digital dan Perisian Pendidikan/Pengajaran

9.1 ISBN untuk bahan terbitan digital yang layak

Jika bahan terbitan tersedia secara digital (contohnya, e-buku, aplikasi e-buku, CD-ROM, atau bahan terbitan yang ada di Internet), bahan tersebut layak untuk ditetapkan ISBN dengan syarat mengandungi teks dan tersedia untuk orang ramai, serta bahan terbitan tersebut tidak bertujuan untuk menjadi sumber yang berterusan. Bahan terbitan sedemikian juga boleh mengandungi gambar dan bunyi.

Jenis bahan terbitan digital yang berikut **tidak** boleh ditetapkan penggunaan ISBN:

- Bahan terbitan yang kerap kali dikemas kini dan akses kepada perubahan tersebut boleh dilakukan hampir serta-merta, seperti pangkalan data dalam talian
- Tapak web
- Bahan promosi atau iklan
- Papan buletin
- E-mel dan surat-menyurat digital yang lain
- Enjin carian
- Permainan
- Dokumen peribadi (seperti kurikulum vitae atau profil peribadi)
- Penjadual/diari

9.2 ISBN untuk produk perisian yang layak

ISBN boleh digunakan untuk mengenal pasti produk perisian tertentu yang dicadangkan untuk tujuan pendidikan dan/atau pengajaran, seperti produk latihan berasaskan komputer, dengan syarat ia tidak boleh disesuaikan atau memerlukan data untuk berfungsi.

Semua produk perisian yang lain (contohnya, permainan komputer) tidak boleh ditetapkan ISBN.

9.3 Prinsip penetapan ISBN untuk bahan terbitan digital

Bahan terbitan memerlukan ISBN yang berasingan jika mana-mana pihak dalam rantaian bekalan perlu mengenal pasti ISBN tersebut secara berasingan.

ISBN ialah pengecam bagi terbitan monograf (buku) dan produk berkaitan yang tersedia untuk orang ramai. ISBN tidak boleh digunakan untuk mengenal pasti fail yang hanya diedarkan antara penerbit dan pengatur huruf atau perkhidmatan penukaran e-buku dan juga entiti abstrak, seperti karya teks (kandungan).

Penting untuk membezakan antara kes “produk” yang berlainan yang sentiasa memerlukan ISBN yang berasingan, dengan kes apabila DRM atau kekangan penggunaan yang berbeza disertakan bersama produk ketika transaksi berlaku antara vendor dan pengguna. Perbezaan ini mungkin tidak selalunya ketara. Penting juga untuk diingat bahawa ISBN yang berasingan diperlukan bagi mengelakkan kekeliruan dalam rantaian bekalan, jika terdapat pelbagai produk dan pihak yang terlibat.

Pengguna akhir perlu mengetahui (a) sama ada e-buku yang mereka beli boleh berfungsi pada peranti atau perisian mereka dan (b) apa yang boleh dilakukan dengannya (contohnya, menyalin, mencetak, meminjam, menukar teks kepada suara, dan lain-lain). Ini biasanya ditentukan oleh gabungan format fail (contohnya, EPUB, pdf) dan perisian yang dikenali sebagai Pengurusan Hak Digital (DRM) yang mengawal penggunaan e-buku secara teknikal. ISBN yang berasingan akan memudahkan pengurusan, penyebaran dan penemuan maklumat tersebut serta penghantaran versi e-buku yang sesuai.

- Setiap format berbeza yang diterbitkan dan disediakan secara berasingan hendaklah diberikan ISBN yang berasingan, jika e-buku tertentu yang memenuhi syarat tersedia dalam format fail asas yang berbeza seperti EPUB, .pdf, dan lain-lain. Jika bahan terbitan tersebut beralih kepada versi baharu format fail (contohnya, daripada EPUB2 kepada EPUB3), maka ISBN yang berasingan adalah penting jika kedua-dua versi tersedia secara serentak, atau jika peruncit dan pelanggan perlu membezakan versi-versi tersebut.
- Jika format fail proprietari atau DRM digunakan yang mengikat versi ke platform, peranti, atau perisian (sistem bacaan) yang tertentu, ISBN yang berasingan hendaklah digunakan untuk setiap versi tersebut. Walau bagaimanapun, jika bahan terbitan digital dibekalkan oleh peruncit yang merupakan penyedia tunggal e-buku dalam format proprietari yang hanya boleh dibeli melalui tapak web mereka sendiri (contohnya, Amazon Kindle, Apple i-books) dan peruncit tersebut tidak memerlukan ISBN, maka versi tersebut tidak semestinya perlu ditetapkan ISBN. Namun, jika ditetapkan, ia mungkin berguna untuk menjejaki jualan atau untuk menyenaraikan bahan terbitan dalam pangkalan data pihak ketiga bagi e-buku yang ada. Jika ISBN ditetapkan, ia hendaklah unik untuk versi tersebut.
- Jika bahan terbitan tersedia dalam rantaian bekalan dengan lebih daripada satu jenis DRM yang tertentu, ISBN yang sama boleh ditetapkan, sama ada ditawarkan oleh penerbit asal atau kemudiannya oleh vendor dalam rantaian, dengan syarat teknologi DRM tidak mengganggu pengalaman pengguna atau mengenakan kekangan penggunaan yang berbeza.
- Jika bahan terbitan tersedia dalam rantaian bekalan dalam versi-versi yang mempunyai kekangan penggunaan yang berbeza, sama ada ditawarkan oleh penerbit asal atau kemudiannya oleh vendor dalam rantaian, maka setiap versi ini merupakan produk unik yang perlu dikenal pasti dengan ISBN yang unik.
- Apabila kekangan penggunaan ditentukan semasa transaksi antara vendor dan pelanggan (contohnya, pelanggan ditawarkan perkhidmatan yang membenarkan pilihan kekangan penggunaan yang luas atas permintaan), maka ISBN tidak boleh ditetapkan untuk bahan terbitan tersuai yang dihasilkan itu.

Contoh 1: Penerbit menghasilkan dua versi EPUB bagi buku yang sama, setiap satu dengan kekangan penggunaan yang berbeza, dan kemudian mengedarkannya melalui rantaian bekalan, melalui pelbagai perantara yang berlainan. ISBN diperlukan untuk setiap versi tertentu produk tersebut.

Contoh 2: Penerbit menghasilkan fail dalam format EPUB, dan mengeluarkannya kepada vendor yang menggunakan dua set kekangan penggunaan yang berbeza untuk EPUB tersebut dan menjadikan dua versi tersebut tersedia secara berasingan, sebagai dua produk yang berbeza. ISBN diperlukan untuk setiap versi tertentu produk tersebut (ISBN boleh ditetapkan oleh penerbit atau vendor, jika penerbit tidak berbuat demikian).

Contoh 3: Vendor menawarkan kepada orang ramai kemungkinan untuk membeli e-buku dan memilih jenis DRM yang akan digunakan. Dalam kes ini, tidak perlu untuk menetapkan ISBN yang berbeza, kerana tiada kekeliruan dalam dialog antara vendor dan pembeli.

Contoh 4: Penerbit mengeluarkan sebuah terbitan — satu versi terbitan tersebut mempunyai ciri kebolehcapaian, seperti penerangan teks yang dipertingkatkan dengan setiap ilustrasi, dan yang satu versi lagi tanpa ciri tersebut. Setiap versi perlu mempunyai ISBN yang unik supaya ciri khas tersebut jelas kepada bakal pembeli dan pengguna (terutama mereka yang mencari bahan terbitan yang boleh diakses) dan supaya versi-versi tersebut dikenal pasti secara berasingan.

Contoh 5: Penerbit menawarkan set variasi kekangan penggunaan yang terhad dan ditentukan sebelumnya bagi bahan terbitan tertentu dalam rangkaian bekalan (contohnya, satu versi yang boleh dicetak, dan yang satu versi lagi tidak boleh, atau pilihan sewa tiga atau enam bulan). Setiap terbitan ini adalah berasingan dan memerlukan ISBN yang berasingan.

Contoh 6: Penerbit menawarkan banyak variasi (contohnya, pelbagai parameter kekangan yang berbeza yang boleh dipilih daripada menu atau sistem pemilihan yang luas). Setiap kombinasi yang berpotensi tidak perlu diberikan ISBN yang berasingan kerana ia merupakan bahan terbitan tersuai yang dihasilkan mengikut pesanan.

- Jika penerbit menggunakan perantara untuk menghasilkan format yang berbeza bagi e-buku mereka, maka mereka perlu menyediakan ISBN yang berasingan bagi setiap format yang ditetapkan oleh perantara tersebut.

Jika penerbit tidak menyediakan ISBN kepada perantara bagi setiap format yang berasingan, maka perantara boleh menetapkan ISBN mereka sendiri. Agensi pendaftaran ISBN akan menyediakan elemen pendaftar ISBN kepada perantara untuk tujuan ini. Dalam kes ini, ISBN dan metadata yang berkaitan hendaklah dilaporkan kembali kepada penerbit, agensi pendaftaran ISBN kebangsaan, serta agensi bibliografi yang lain.

(N.B. Kaedah yang dinyatakan dalam perenggan ini bukanlah penyelesaian yang disarankan dan hanya boleh digunakan jika penerbit enggan menetapkan ISBN individu untuk setiap produk).

- Apabila sesebuah buku didigitalkan oleh perpustakaan atau organisasi yang lain, dan versi digitalnya tersedia untuk orang ramai, maka sebagai sebuah produk baharu, ia hendaklah dicamkan dengan ISBN yang berasingan, tanpa mengira sama ada dikenakan bayaran atau tidak untuk mengakses versi digital tersebut.

10. ISBN untuk Bahan Terbitan Cetak atas Permintaan

Bagi tujuan penetapan ISBN, cetak atas permintaan, secara ringkasnya merupakan suatu bentuk teknologi cetakan.

Bahan terbitan cetak atas permintaan ini dicetak dan dijilid sebagai respons kepada pesanan khusus daripada pelanggan. Pesanan seperti ini biasanya untuk salinan tunggal bahan terbitan yang sebaliknya akan dianggap "habis dicetak" kerana cetakan dalam kuantiti biasa tidak menjimatkan kos.

ISBN baharu adalah diperlukan, jika versi terbitan cetak atas permintaan adalah dalam bentuk produk yang berbeza daripada versi sebelumnya yang bukan atas permintaan (contohnya, jika kulit keras menjadi kulit lembut apabila bertukar kepada cetak atas permintaan), sama seperti sebarang perubahan lain pada bentuk produk. Manakala, perubahan kecil pada saiz trim bagi mematuhi spesifikasi mesin cetak atas permintaan tidak memerlukan ISBN baharu.

ISBN biasanya ditetapkan untuk bahan terbitan cetak atas permintaan apabila tersedia atau disenaraikan sebagai tersedia atas permintaan dan bukan semasa bahan sebenarnya dicetak.

Versi buku cetak atas permintaan yang "tersuai" atau "diperibadikan", yang kandungannya ditentukan oleh pelanggan, iaitu bukan penerbit dan tersedia dalam kuantiti yang terhad, tidak boleh ditetapkan ISBN.

11. Pek Kursus

Pek kursus ialah kompilasi fizikal atau digital pelbagai bahan dan boleh termasuk petikan buku, artikel jurnal, bahan yang ditulis oleh guru, dan mungkin bahan multimedia. Komponen individu hanya boleh ditetapkan ISBN jika tersedia secara berasingan dan layak untuk ditetapkan ISBN. Pek kursus itu sendiri tidak boleh ditetapkan ISBN jika tersuai untuk pengguna akhir individu. Walau bagaimanapun, jika pek kursus tersebut tersedia secara lebih meluas (contohnya, melalui kedai buku kolej), maka ia hendaklah ditetapkan ISBN.

12. Penerbit Kecil dan Penerbit Mandiri

Penerbitan mandiri ialah penerbitan buku (digital atau bercetak) oleh penulisnya tanpa penglibatan penerbit yang sudah mapan. Penulis menanggung risiko kewangan dan bertanggungjawab bagi keseluruhan proses. Penulis boleh mendapatkan khidmat syarikat yang ada menawarkan perkhidmatan untuk mengendalikan sebahagian atau keseluruhan proses tersebut.

Dalam kes penerbitan mandiri, penulis dianggap sebagai pendaftar/penerbit dan boleh ditetapkan awalan pendaftar serta julat ISBN yang bersesuaian atau, jika agensi pendaftaran ISBN telah memperuntukkan julat nombor untuk ditetapkan kepada penerbit kecil dan penerbit mandiri, maka satu ISBN ditetapkan daripada awalan yang dikongsi sama.

Agensi Pendaftaran boleh menetapkan had jumlah ISBN daripada awalan yang dikongsi sama yang boleh ditetapkan kepada penerbit sebelum penerbit tersebut mendapatkan awalan dan julat nombor mereka sendiri.

Penyedia perkhidmatan penerbitan mandiri pihak ketiga biasanya tidak akan ditetapkan elemen pendaftar kecuali jika mereka juga adalah penerbit.

Penerbit mandiri hendaklah menyedari bahawa jika penyedia perkhidmatan pihak ketiga menawarkan untuk menetapkan satu daripada julat ISBN mereka, maka penyedia perkhidmatan tersebut mungkin akan disenaraikan sebagai penerbit dalam pangkalan data berkaitan ISBN.

Jika sesebuah terbitan adalah eksklusif untuk satu platform dan tidak tersedia dalam rantaian bekalan, maka ISBN tidak menjadi mandatori. Namun, jika terbitan tersebut berkemungkinan tersedia dalam rantaian bekalan (contohnya, melalui penjualan buku), maka hendaklah ditetapkan ISBN.

N.B. ISBN hendaklah diperoleh daripada agensi pendaftaran ISBN yang berkenaan, iaitu yang bertanggungjawab bagi negara, tempat penerbit tersebut berpusat dan tanpa mengira lokasi mana-mana platform atau perkhidmatan penerbitan mandiri.

13. Lokasi dan Paparan ISBN pada Terbitan

13.1 Umum

ISBN mesti dipaparkan pada item itu sendiri.

Bagi terbitan bercetak, ISBN mesti dipaparkan pada:

- Verso halaman tajuk (halaman hak cipta);
- Kaki halaman tajuk, jika tidak ada ruang pada verso halaman tajuk;
- Bahagian bawah pada kulit belakang luar; atau
- Kaki pada belakang jaket, atau pada mana-mana lapis pelindung lain, atau pembungkus.

Bagi terbitan digital, ISBN mesti muncul pada:

- Paparan tajuk; paparan pertama (cakera padat, terbitan dalam talian); atau pada skrin yang memaparkan tajuk atau yang seumpamanya (contoh, pada paparan skrin awal apabila kandungan yang pertama diakses dan/atau pada skrin yang memaparkan notis hak cipta).

Bagi filem, video dan slaid tranparensi yang berbentuk pendidikan/pengajaran, ISBN mesti dipaparkan pada tajuk kredit.

Jika terbitan dikeluarkan dalam sebuah bekas yang merupakan satu bahagian penting dalam terbitan tersebut (contoh, cakera padat, kaset, atau disket), ISBN hendaklah dipaparkan pada mana-mana label yang ada pada bekas itu. Jika ISBN tidak dapat dipaparkan pada bekas atau labelnya, maka ISBN hendaklah

dipaparkan di bahagian bawah belakang mana-mana pembungkusan kekal bekas tersebut (contoh, kotak, sarung, atau bingkai).

Terbitan digital yang berbeza format hendaklah diberikan ISBN yang berasingan jika terbitan berkenaan disediakan secara berasingan. Jika terbitan tersebut disediakan dalam dua format dan dijual secara pakej, maka hanya satu ISBN yang diperlukan. Bagi format terbitan yang disediakan secara berasingan, semua ISBN hendaklah disenaraikan secara berturutan pada semua versi dan singkatan bagi format terbitan tersebut hendaklah dinyatakan dalam kurungan pada hujung ISBNnya. Bagi edisi bercetak pula, jika ISBN bagi format yang berbeza sudah ada, maka format tersebut juga boleh disenaraikan dengan cara seperti yang berikut:

Contoh: ISBN 978-951-45-9693-3 (kulit keras)
ISBN 978-951-45-9694-0 (kulit lembut)
ISBN 978-951-45-9695-7 (PDF)
ISBN 978-951-45-9696-4 (EPUB)

ISBN tersebut juga hendaklah dipaparkan pada mana-mana bahan yang ada dikeluarkan bersama dengan terbitan berkenaan.

ISBN hendaklah sentiasa dicetak dalam saiz fon yang cukup besar untuk mudah dibaca (iaitu, 9 poin atau lebih).

13.2 ISBN dalam bentuk kod bar

Perkembangan pesat pengimbasan kod bar di seluruh dunia menunjukkan betapa pentingnya persetujuan perjanjian yang dicapai antara GS1 (sebelum ini dikenali sebagai EAN Antarabangsa dan Majlis Kod Seragam) dan ISBN Antarabangsa dan Agensi ISMN Antarabangsa, yang membolehkan ISBN dikodkan menjadi kod bar EAN-13. Dengan ini, ISBN menjadi pengecam antarabangsa yang serasi dengan skema pengekodan bar di seluruh dunia.

Paparan ISBN dalam satu simbol kod bar EAN-13 mesti dilakukan mengikut ISO/IEC 15420 (spesifikasi simbol kod bar EAN/UPC) yang memerlukan penggunaan simbol EAN-13 selaras dengan cadangan GS1. Satu kod bar EAN mempunyai tiga belas digit.

Contoh satu ISBN yang dikodkan menggunakan simbol kod bar EAN-13 ditunjukkan di bawah:

ISBN 978-92-95055-12-4

Apabila menggunakan kod bar, nombor ISBN mestilah dipaparkan dalam bentuk yang boleh dibaca dengan serta merta di atas simbol kod bar EAN-13, yang didahului oleh "ISBN".

Contoh cetakan ISBN dalam simbol kod bar EAN-13:

ISBN 978-92-95055-12-4

Maklumat lanjut tentang pengenalan dan penggunaan simbol kod bar EAN-13 disediakan oleh agensi-agensi pendaftaran ISBN dan Agensi ISBN Antarabangsa. Agensi-agensi pendaftaran ISBN digalakkan untuk bekerjasama secara langsung dengan organisasi-organisasi GS1 di peringkat kebangsaan atau serantau.

Lokasi yang disarankan untuk mencetak simbol kod bar EAN-13 bagi bahan terbitan adalah pada kulit belakang bahagian kanan bawah, berdekatan dengan tulang belakang bahan terbitan berkenaan.

13.3 Kod tambahan lima digit

Di Amerika Syarikat dan Kanada, tambahan lima digit pada kod bar digunakan dalam perdagangan buku untuk menunjukkan harga buku berkenaan. Untuk maklumat lanjut tentang kod bar di Amerika Syarikat dan Kanada sila layari tapak web Kumpulan Kajian Industri Buku di <http://bisg.org>.

Kod tambahan lima digit tidak boleh digunakan untuk maklumat harga di negara lain, walaupun kod boleh menggunakan awalan “9” bagi penggunaan dalaman penerbit itu sendiri (contoh, untuk pengendalian pulangan). Kod tambahan ini sentiasa bermula dengan “9” dalam julat “90000-98999”.

13.4 Algoritma untuk menjana Digit Semak ISBN

[Lihat bahagian A1.1, Lampiran](#) bagi maklumat tentang mengira digit semak ISBN.

14. Pentadbiran Sistem ISBN

14.1 Umum

Pentadbiran bagi sistem ISBN dilaksanakan pada tiga peringkat: antarabangsa, agensi pendaftaran ISBN dan pendaftar ISBN.

14.2 Pentadbiran Antarabangsa

Fungsi dan tanggungjawab utama bagi sebuah Agensi ISBN Antarabangsa adalah:

- Untuk mempromosi, menyelaraskan dan menyelia penggunaan sistem ISBN di seluruh dunia;
- Untuk mewakili kepentingan komuniti ISBN kepada organisasi lain yang berkaitan;
- Untuk melantik organisasi yang sesuai sebagai agensi pendaftaran ISBN dan membatalkan pelantikan tersebut jika perlu;

- Untuk mengenal pasti kumpulan pendaftaran dan bidang tanggungjawab mereka, seterusnya menyerahkan mereka kepada agensi pendaftaran ISBN yang bersesuaian;
- Untuk menentukan definisi peraturan kumpulan pendaftaran yang mengawal panjangnya elemen pendaftar yang sedia ada dalam setiap kumpulan, dan memastikan bahawa satu daftar peraturan yang tepat dan komprehensif adalah tersedia kepada awam pada setiap masa;
- Untuk memperuntukkan julat elemen pendaftar yang unik dalam kumpulan pendaftaran yang bersesuaian kepada agensi pendaftaran ISBN, dan untuk mengekalkan satu daftar yang lengkap dan tepat bagi elemen pendaftar yang telah dilantik;
- Untuk menyediakan penyelenggaraan ISBN dan metadata ISBN yang berkaitan melalui daftar agensi pendaftaran ISBN;
- Untuk membangunkan, memantau, dan menguatkuasakan dasar dan prosedur yang mentadbir operasi agensi ISBN dan proses pendaftaran ISBN oleh agensi-agensi tersebut, termasuk mana-mana yuran yang berkaitan dengan proses berkenaan;
- Untuk memudahkan kajian semula dan resolusi tugas pendua bagi ISBN;
- Untuk mengkaji semula dan memutuskan mana-mana rayuan yang berkaitan dengan keputusan yang dibuat oleh agensi pendaftaran;
- Untuk mengembangkan, menyelenggara, dan menjadikan dokumentasi tersedia untuk pengguna sistem ISBN; dan
- Untuk melaksanakan dan mengekalkan pengaturan pendanaan seperti yang diperlukan bagi menyokong operasi Agensi ISBN Antarabangsa, termasuk, tetapi tidak terhad kepada, sumbangan kewangan daripada agensi pendaftaran ISBN.

14.3 Agensi pendaftaran ISBN

Pentadbiran sistem ISBN dalam kumpulan pendaftaran adalah tanggungjawab agensi pendaftaran ISBN. Agensi pendaftaran ISBN boleh beroperasi pada pembahagian tanggungjawab peringkat kebangsaan, serantau, linguistik, atau pembahagian lain yang munasabah mengikut asas pembahagian kumpulan.

Dalam sebuah kumpulan, berkemungkinan terdapat beberapa buah agensi kebangsaan (contoh, pengecam kumpulan 978-0 dan 978-1 memiliki agensi yang berasingan di Australia, Kanada yang bertutur bahasa Inggeris, United Kingdom, Amerika Syarikat dan sebagainya).

Yuran boleh dikenakan bagi pemberian ISBN dan penyediaan perkhidmatan oleh agensi pendaftaran ISBN yang dilantik. Mana-mana yuran seumpama ini hendaklah berasaskan pemulihan kos.

Perkhidmatan mungkin termasuk penyediaan bagi kod dan nombor pengecaman, pemberian akses kepada kod dan nombor tersebut, dan/atau data atau maklumat lain yang dikeluarkan yang berkaitan dengan pelaksanaan ISO 2108. Agensi pendaftaran ISBN boleh menawarkan perkhidmatan lain yang tidak berkaitan dengan pemberian ISBN dengan syarat untuk tidak menjadikannya sebagai syarat kepada pengguna untuk membeli perkhidmatan tambahan tersebut bagi menerima ISBN.

Fungsi dan tanggungjawab bagi sebuah agensi pendaftaran ISBN adalah:

- Untuk memastikan bahawa perkhidmatan yang berterusan disediakan;
- Untuk mengeluarkan pemberitahuan bagi pemberian ISBN atau elemen pendaftar ISBN kepada pendaftar bagi penerbitan monograf atau nama penerbit;

- Untuk membuat, mengurus dan menyelenggara daftar ISBN, metadata ISBN dan data pentadbiran mengikut dasar yang ditetapkan oleh Agensi ISBN Antarabangsa. (Tugas yang melibatkan metadata ISBN boleh ditugaskan kepada agensi bibliografi yang ditetapkan dengan syarat bahawa pematuan dibuat mengikut spesifikasi ini);
- Untuk membetulkan ISBN dan metadata ISBN yang tidak tepat jika bukti ketidaktepatan tersebut disediakan;
- Untuk menjadikan ISBN dan metadata yang berkaitan tersedia untuk agensi pendaftaran ISBN yang lain dan kepada pengguna sistem ISBN yang mematuhi dasar-dasar yang ditetapkan oleh Agensi ISBN Antarabangsa;
- Untuk mengumpul dan menyelaraskan serta menyelenggara data statistik pada operasi yang berkaitan dengan ISBN dan melaporkannya pada selang yang ditetapkan ke Agensi ISBN Antarabangsa;
- Untuk mempromosi, mendidik dan melatih pengguna lain tentang penggunaan sistem ISBN yang mematuhi spesifikasi edisi yang berkenaan dengan standard ISBN yang berkuat kuasa pada masa itu;
- Untuk mematuhi dasar dan prosedur ISBN yang ditubuhkan oleh Agensi ISBN Antarabangsa yang mematuhi spesifikasi edisi yang berkaitan dengan standard ISBN yang berkuat kuasa pada waktu tersebut; dan
- Untuk menghubungi penerbit yang tidak memberikan nombor ISBN, memaklumkan mereka tentang kepentingan dan nilai dalam pemberian ISBN kepada semua bahan terbitan yang layak, dan memberikan maklumat yang lengkap tentang kaedah menerima pakai standard.

Di beberapa buah negara, agensi kumpulan akan memberikan nombor ISBN untuk bahan terbitan yang diterima bagi penyerahan undang-undang yang belum mempunyai ISBN yang diperuntukkan. Agensi kumpulan tersebut kemudian akan memaklumkan kepada penerbit tentang ISBN yang telah diberikan dan memaparkannya dalam bibliografi kebangsaan.

14.4 Pentadbiran Pendaftaran/Penerbit

Pendaftar adalah bertanggungjawab untuk memberikan elemen penerbitan bagi setiap item yang mereka terbitkan, dan untuk memastikan penerapan peraturan yang berkenaan. Mereka boleh memohon untuk dan menerima elemen pendaftar daripada agensi pendaftaran ISBN bersama-sama dengan satu cetakan atau fail digital bagi setiap ISBN yang tersedia untuk mereka dalam elemen pendaftar yang diperuntukkan. Sesetengah agensi pendaftaran ISBN boleh mengenakan bayaran untuk perkhidmatan ini.

Agensi pendaftaran ISBN akan menentukan julat elemen penerbitan yang akan disediakan untuk pendaftar. Julat yang ditetapkan akan ditentukan berdasarkan output penerbitan semasa dan yang dijangkakan, dan secara langsung berkaitan dengan panjangnya elemen pendaftar yang diperuntukkan. Pendaftar hendaklah memastikan bahawa Agensi Pendaftaran ISBN mempunyai maklumat sebanyak yang mungkin tentang semua terbitan senarai cetakan terdahulu yang tersedia, dan hendaklah memaklumkan agensi tersebut tentang semua penerbitan sekarang dan masa depan agar penyerahan elemen pendaftar bersaiz sesuai. Agensi pendaftaran ISBN boleh memberikan julat senarai bilangan nombor yang lebih kecil daripada yang diminta terlebih dahulu jika mereka tidak pasti tentang jumlah bahan terbitan tersebut.

Pendaftar mesti membekalkan agensi pendaftaran ISBN (atau agensi bibliografi tempatan yang ditetapkan) dengan jumlah metadata yang tertentu tentang terbitan yang ditetapkan ISBN. Spesifikasi mengenai jenis

dan format metadata ditubuhkan oleh Agensi ISBN Antarabangsa dengan kerjasama agensi pendaftaran ISBN ([lihat bahagian 8 di atas](#)).

Jika orang tengah menetapkan sama ada ISBN pendaftar atau ISBNnya sendiri, maka ISBN dan metadata yang berkaitan hendaklah dilaporkan semula kepada pendaftar dan kepada Agensi Pendaftaran ISBN serta agensi bibliografi lain.

Pendaftar hendaklah mematuhi prosedur agensi pendaftaran ISBN mereka yang berkenaan. Jika pendaftar/penerbit tidak mematuhi prosedur agensi pendaftaran ISBN mereka yang bersesuaian (contoh. gagal memberikan metadata yang mencukupi, menjual semula atau memindahkan ISBN), maka agensi tersebut boleh menolak untuk menetapkan elemen pendaftar dan/atau penerbitan selanjutnya sehingga pendaftar mematuhi.

Maklumat lanjut dan arahan terperinci tentang sistem ISBN boleh didapati daripada agensi pendaftaran ISBN yang berkenaan.

15. ISBN dan GS1

Pada tahun 1997, satu perjanjian telah dicapai antara EAN Antarabangsa (EAN), Majlis Kod Seragam (UCC), Agensi ISBN Antarabangsa, dan Agensi ISMN Antarabangsa untuk memupuk kerjasama antara satu sama lain. Perjanjian ini menyediakan status pemerhati kepada perwakilan masing-masing di perhimpunan agung masing-masing, mencadangkan konsultasi, dan mengawal penomboran bahan buku yang tidak bercetak. Pada Februari 2005, EAN Antarabangsa dan Majlis Kod Seragam (UCC) digabungkan menjadi GS1.

Butiran hubungan:
Global Office GS1
Blue Tower
Avenue Louise 326
B-1050 Brussels
Belgium
Tel: (+32 2) 788 7800
Faks: (+32 2) 788 7899
E-mel: contactus@gs1.org
URL: <http://www.gs1.org>

Butiran hubungan bagi organisasi GS1 negara: <http://www.gs1.org/contact>

16. ISBN dan Pengecam Lain

16.1 DOI

Sistem Pengecam Objek Digital (DOI®) adalah sistem untuk mengenal pasti objek kandungan dalam lingkungan digital. Nama DOI® diberikan kepada mana-mana entiti untuk digunakan dalam rangkaian digital. DOI digunakan untuk menyediakan maklumat terkini, termasuk laman (atau maklumat mengenainya) yang boleh ditemui di Internet. Maklumat tentang satu objek digital boleh berubah dari semasa ke semasa, termasuk lamannya, tetapi nama DOInya tidak akan berubah.

International DOI Foundation
EDItEUR
United House
North Road
London N7 9DP
UK
Tel: +44 (0)20 7503 6418
Faks: +44 (0)20 7503 6418
E-mel: contact@doi.org
URL: <http://www.doi.org>

16.2 GTIN

GTIN (Nombor Item Perdagangan Global) ialah istilah umum untuk semua pengecam produk EAN.UCC, termasuk representasi EAN-13 bagi ISBN.

GS1 Global Office
Blue Tower
Avenue Louise 326
B-1050 Brussels
Belgium
Tel: (+32 2) 788 7800
Faks: (+32 2) 788 7899
E-mel: contactus@gs1.org
URL: <http://www.gs1.org/barcodes/technical/idkeys/gtin>

16.3 ISAN

Nombor Audiovisual Piawai Antarabangsa (ISAN), ISO15706-1 dan 15706-2, ialah sistem penomboran sukarela dan skema metadata yang membolehkan pengecaman bagi mana-mana bahan audiovisual, termasuk filem pendek, dokumentari, program televisyen, acara sukan, iklan dan versi-versi audiovisual yang berkaitan.

Autoriti Pendaftaran bagi ISAN ialah:
ISAN International Agency
1A, rue du Beulet

CH-1203 Geneva
Switzerland
Tel: (+41) 22 545 10 00
Faks: (+41) 225451040
E-mel: info@isan.org
URL: <http://www.isan.org>

16.4 ISBN-A

ISBN boleh fungsi (ISBN-A) merupakan satu sintaks dan perkhidmatan yang disediakan oleh beberapa agensi pendaftaran ISBN dan dikuasakan oleh DOI® bagi ISBN yang sudah ada dinyatakan dalam Sistem DOI, memberikan kemampuan untuk memuatkan ISBN ke satu URL atau lebih.

International ISBN Agency
48/49 Russell Square
London
WC1B 4JP
Tel: +44 (0)20 7580 8536
Email: info@isbn-international.org
URL: <http://www.doi.org/factsheets/ISBN-A.html>

16.5 ISLI

Pengecam pautan piawai antarabangsa (ISLI), ISO 17316, menentukan satu pengecam pautan antara entiti (atau nama mereka) dalam bidang maklumat dan dokumentasi. Entiti-entiti ini boleh berupa dokumen, sumber media, orang, atau item yang lebih abstrak seperti masa atau tempat.

Pada masa hadapan, berkemungkinan terdapat beberapa aplikasi antara ISLI dan ISBN yang akan dicipta. Maklumat lanjut mengenainya akan disediakan mengikut masa yang bersesuaian.

Sistem ISLI ditadbir oleh Persatuan Industri Kandungan Maklumat Antarabangsa (ICIA):

International ISLI Agency
International Information Content Industry Association
2/F, Hongkong Offshore Centre
No. 28 Austin Avenue
Tsim Sha Tsui
Kowloon
Hong Kong
Tel: (+852) 92091120
Email: service@isli-international.org
URL: <http://www.isli-international.org>

16.6 ISMN

Nombor Muzik Piawai Antarabangsa (ISMN) mengecam semua terbitan lembaran muzik yang bercetak, sama ada tersedia untuk dijual, disewa, mahupun percuma.

ISMN tidak digunakan untuk buku tentang muzik, yang mempunyai ISBN, dan juga tidak digunakan untuk pita muzik, CD, atau video.

ISMN ditadbir oleh Agensi ISMN Antarabangsa:

International ISMN Agency
Schlossstr. 50
12165 Berlin, Germany
Tel.: (+49 30) 7974 5002
Faks: (+49 30) 7974 5254
E-mel: ismn@ismn-international.org
URL: <http://ismn-international.org>

16.7 ISNI

Pengecam Nama Piawai Antarabangsa (ISNI) ialah Piawaian ISO (ISO 27729) yang skopnya adalah pengecaman Identiti Awam bagi sesuatu pihak: iaitu identiti yang digunakan secara awam oleh individu atau organisasi yang terlibat dalam industri kandungan media bagi seluruh rantai penciptaan, pengeluaran, pengurusan, dan pengedaran kandungan. Sistem ISNI mengecam Identiti Awam secara unik merentasi pelbagai bidang aktiviti kreatif. ISNI menyediakan alat untuk menjelaskan Identiti Awam yang boleh mengelirukan. ISNI tidak bertujuan untuk menyediakan akses langsung kepada maklumat komprehensif tentang Identiti Awam tetapi boleh menyediakan pautan ke sistem lain yang menyimpan maklumat tersebut.

Maklumat lanjut boleh didapati daripada:

EDItEUR
United House
North Road
London N7 9DP
UK
Tel: +44 (0)20 7503 6418
Faks: +44 (0)20 7503 6418
E-mel: info@editeur.org
URL: <http://www.isni.org>

16.8 ISRC

Kod Rakaman Piawai Antarabangsa (ISRC) ialah pengecam piawai antarabangsa untuk rakaman bunyi dan muzik video (ISO 3901). Penomboran adalah bagi setiap rakaman sesebuah karya (bukan item fizikal), tanpa mengira konteks atau pembawa pengeluarannya. ISRC yang dikodkan menyediakan cara untuk mengecam rakaman secara automatik bagi pembayaran royalti.

Sistem ISRC ditadbir oleh IFPI, Persekutuan Industri Fonografi Antarabangsa:

International ISRC Agency
IFPI Secretariat
10 Piccadilly
London
W1J 0DD
United Kingdom
Tel: +44 (0)20 7878 7900
Faks: +44 (0)20 7878 7950
E-mel: isrc@ifpi.org
URL: <http://www.ifpi.org/isrc>

16.9 ISSN

Nombor Siri Piawai Antarabangsa (ISSN), ISO 3297, ialah pengecam piawai antarabangsa untuk sumber-sumber yang berterusan (iaitu bahan terbitan yang dikeluarkan dari semasa ke semasa tanpa kesimpulan yang ditentukan terlebih dahulu). Lazimnya, bahan terbitan sedemikian dikeluarkan dalam keluaran yang berturutan atau bergabung mempunyai penetapan nombor dan/atau kronologi. Contoh tipikal termasuk siri seperti surat khabar, terbitan berkala, jurnal, majalah, dan lain-lain, serta sumber yang diintegrasikan secara berterusan seperti penerbitan helai cerai yang sentiasa dikemas kini.

ISSN ditadbir oleh Pusat Antarabangsa ISSN:

ISSN International Centre
5 rue de Turbigo
75003 PARIS
FRANCE
Tel: (+33) 1 44 88 22 20
Faks: (+33) 1 40 26 32 43
E-mel: secretariat@issn.org
URL: <http://www.issn.org>

Bagi terbitan tertentu, seperti buku tahunan, terbitan tahunan, siri monograf, dan sebagainya, hendaklah ditetapkan satu ISSN bagi tajuk bersirinya (nombor ini akan tetap sama untuk semua bahagian atau jilid berasingan bagi siri berkenaan) dan satu ISBN untuk setiap jilid yang berasingan. Jika ISBN dan ISSN ditetapkan bagi sesebuah terbitan, maka kedua-duanya hendaklah dikenal pasti dengan jelas.

16.10 ISTC

Kod Teks Piawai Antarabangsa (ISTC), ISO 21047, ialah sistem penomboran untuk pengecaman unik bagi karya berasaskan teks; istilah "karya" boleh merujuk kepada mana-mana kandungan yang muncul dalam buku bercetak konvensional, buku audio, e-buku statik atau buku digital yang dipertingkat, serta kandungan yang mungkin muncul dalam akhbar atau jurnal.

ISTC tidak ditetapkan pada produk fizikal atau manifestasi lain bagi sesebuah karya. Produk fizikal seperti ini (iaitu buku bercetak, buku suara, atau versi digital produk tersebut) hendaklah ditetapkan ISBN.

Maklumat lanjut boleh diperoleh daripada:

International ISTC Agency
EDiTEUR
United House
North Road
London N7 9DP
UK
Tel: +44 (0)20 7503 6418
Faks: +44 (0)20 7503 6418
E-mel: info@editeur.org
URL: www.istc-international.org

16.11 ISWC

Kod Karya Muzik Piawai Antarabangsa (ISWC) mengecam karya muzik sebagai ciptaan tak ketara. ISWC tidak digunakan untuk mengecam manifestasi, atau objek yang berkaitan dengan, karya muzik. Manifestasi dan objek tersebut ialah subjek bagi sistem pengecaman yang berasingan, seperti ISRC dan ISMN (rujuk huraian pada tempat lain dalam bahagian ini).

Contoh: *Die Zauberflöte* (Seruling Ajaib) karya Mozart layak untuk diberikan satu ISWC bagi mengenal pasti karya tersebut. Skor cetakan yang banyak adalah layak untuk diberikan satu ISMN bagi setiap skor, manakala libretti dan terjemahannya diberikan ISTC (dan ISBN adalah untuk terbitan tersebut); satu video persembahan akan diberikan satu ISAN, dan satu rakaman bunyi opera diberikan satu ISRC.

Maklumat lanjut boleh diperoleh daripada autoriti pendaftaran:

CISAC
20-26 Boulevard du Parc
92200 Neuilly sur Seine
France
Tel.: (+ 33 1) 55 62 08 50
Faks: (+ 33 1) 55 62 08 60
E-mel: cisac@cisac.org
URL: <http://www.cisac.org>

16.12 SGTIN

Nombor Item Perdagangan Global Bersiri [The Serialized Global Trade Item Number (SGTIN)] memperluaskan GTIN/ISBN ([lihat 16.2 di atas](#)) dengan memasukkan nombor siri yang secara unik mengecam setiap unit item perdagangan. Sebagai contoh, SGTIN dapat mengecam satu salinan khusus bagi sesebuah buku. SGTIN digunakan untuk menghasilkan Kod Produk Elektronik [Electronic Product Code (EPC)] yang boleh dikodkan ke dalam tag Pengenalan Frekuensi Radio [Radio-Frequency ID (RFID)] untuk menjejak semua jenis objek termasuk buku dalam rangkaian bekalan.

Global Office GS1
Blue Tower
Avenue Louise 326
B-1050 Brussels
Belgium
Tel: (+32 2) 788 7800
Faks: (+32 2) 788 7899
E-mel: contactus@gs1.org
URL: http://www.gs1.org/sites/default/files/docs/epc/TDS_1_8_Standard_20140203.pdf

16.13 URN

Nama Sumber Seragam (Uniform Resource Names (URNs)) ialah pengecam sumber yang bersifat kekal dan tidak berubah.

Sintaks URN, seperti yang ditakrifkan dalam standard Internet RFC 2141, adalah seperti yang berikut:

<URN>:= "URN:" <NID> ":" <NSS>

Iaitu, <NID> ialah Pengecam *Namespace*, dan <NSS> ialah Deretan Khusus *Namespace*.

Bahagian "urn:" dan Pengecam *Namespace* adalah tidak sensitif terhadap huruf besar atau huruf kecil.

NID "isbn" telah diperuntukkan untuk sistem: <https://www.iana.org/assignments/urn-namespaces/urn-namespaces.xhtml#urn-namespaces-1>.

Menurut templat yang ditetapkan, sebarang URN berasaskan ISBN mempunyai sintaks seperti yang berikut:

URN:ISBN:<NSS>

Deretan Khusus *Namespace* mengandungi ISBN dengan atau tanpa tanda sempang:

URN:ISBN:978-92-95055-12-4

17. ONIX untuk Buku

ONIX untuk Mesej Maklumat Produk Buku ialah piawaian antarabangsa bagi mewakili dan memberi maklumat produk industri buku dalam bentuk digital.

ONIX untuk Buku telah dicipta oleh EDItEUR bersama-sama dengan Kumpulan Kajian Industri (Book Industry Study Group) (USA), dan Komunikasi Industri Buku (Book Industry Communication) (UK), dan kini digunakan secara meluas di seluruh dunia. Perkembangan berterusan ONIX kini dikendalikan oleh rangkaian Kumpulan Kebangsaan dan Jawatankuasa Pandu Antarabangsa yang diselaraskan oleh EDItEUR. Versi terkini semasa panduan ini ditulis ialah Release 3.0.

Bagi penerbit, pengalaman telah menunjukkan bahawa ONIX untuk Buku mempunyai dua manfaat perniagaan yang penting. Sebagai format komunikasi, sistem ini membolehkan penyampaian maklumat produk yang lengkap ke dalam rantai bekalan dalam bentuk standard, kepada pemborong dan pengedar, peruncit yang lebih besar, pengumpul data, dan kepada syarikat-syarikat gabungan. Penyediaan templat untuk kandungan dan struktur bagi satu rekod produk, ONIX membantu untuk merangsang pengenalan sistem maklumat dalaman yang lebih baik, yang mampu menghimpunkan semua “metadata” yang diperlukan bagi penerangan dan promosi judul baharu dan senarai cetakan terdahulu. Data teras yang sama juga boleh digunakan untuk menghasilkan lembaran maklumat awal, katalog dan bahan promosi lain.

Bagi rakan kongsi dalam rantai bekalan “hilir”, ONIX untuk Buku bermaksud pemuatan maklumat produk yang terkini dengan lebih efisien dan pantas ke dalam sistem yang berorientasikan pelanggan, tanpa memerlukan banyak intervensi manual dan kadar risiko kesilapan yang jauh lebih rendah.

ONIX untuk Buku telah dipetakan kepada MARC21 oleh Perpustakaan Kongres dan UNIMARC oleh Perpustakaan British. Format ini digunakan oleh beberapa perpustakaan negara untuk menerima maklumat produk daripada penerbit bagi tujuan Pengkatalogan-dalam-penerbitan (CIP) atau untuk meningkatkan Katalog Akses Awam dalam Talian (OPACS).

Satu spesifikasi bagi subset ONIX untuk Buku disediakan khusus untuk menampung metadata yang diperlukan bagi pendaftaran ISBN. Penerbit boleh menggunakan subset ini untuk memaklumkan agensi-agensi pendaftaran ISBN tentang ISBN yang telah ditetapkan kepada produk mereka, apabila mesej ONIX untuk Buku yang lengkap tidak diperlukan.

Maklumat lanjut tentang ONIX boleh didapati melalui:

EDItEUR
United House
North Road
London N7 9DP
UK
Tel/faks: +44 (0)20 7503 6418
E-mel: info@editeur.org
URL: <http://www.editeur.org/8/ONIX/>

18. Laman Web Agensi ISBN Antarabangsa

Laman web Agensi ISBN Antarabangsa boleh diakses melalui URL: <http://www.isbn-international.org>. Selain daripada menyediakan maklumat tentang ISBN dan pentadbirannya, laman web ini juga mengandungi butiran hubungan dan julat bagi semua agensi pendaftaran ISBN kebangsaan dan serantau, alat-alat dan sumber-sumber termasuk pautan ke Daftar Penerbit Global (Global Register of Publishers) (lihat di bawah) dan Manual Pengguna ISBN dalam pelbagai bahasa.

19. Daftar Penerbit Global (Global Register of Publishers)

Satu laman web khusus, iaitu www.grp.isbn-international.org membolehkan siapa sahaja untuk menjalankan carian mudah dan mendapatkan maklumat asas tentang nama penerbit dan maklumat awalan. Pengguna yang memilih untuk mendaftar akan mendapat akses kepada carian yang lebih mendalam dan maklumat hubungan penerbit yang lebih terperinci. Pendaftaran adalah percuma melalui laman tersebut. Data dalam Daftar Penerbit Global dibekalkan secara langsung oleh agensi pendaftaran ISBN kebangsaan dan akan dikumpul serta dikemas kini sekurang-kurangnya sekali setahun.

Pengguna tidak boleh mengubah atau menambah sebarang data dalam Daftar Global kerana laman web tersebut merupakan laman baca sahaja. Namun, jika awda seorang penerbit dan mendapati terdapat kesilapan dalam butiran awda, sila hubungi agensi pendaftaran ISBN kebangsaan yang berkaitan untuk memastikan bahawa mereka mempunyai maklumat terkini.

Daftar Global merupakan sumber percuma yang mengandungi:

- Alamat dan butiran hubungan penerbit di lebih daripada 200 buah negara dan wilayah;
- Lebih sejuta data awalan ISBN; dan
- Ribuan nama penerbit kecil dan penerbit-penulis.

LAMPIRAN 1 Pengiraan Digit Semakan

A1.1 Mengira Digit Semakan

N.B. Maklumat yang berikut ditujukan tertutamanya kepada pembangun sistem. Penerbit dan agensi pendaftaran ISBN tidak seharusnya mengira digit semakan ISBN secara manual.

Setiap 12 digit pertama dalam ISBN akan didarab secara berselang dengan 1 dan 3. Digit semakan diperoleh dengan mengira 10 tolak baki hasil pembahagian jumlah produk berpemberat 12 digit pertama dengan 10. Satu pengecualian, jika pengiraan ini menghasilkan digit semakan 10, maka digit semakan ialah 0.

Gunakan langkah-langkah yang berikut untuk mengira digit semakan untuk ISBN 978-92-95055-12?

Langkah 1: Tentukan jumlah produk berpemberat 12 angka pertama ISBN (lihat jadual yang berikut).

	Elemen GS1			Elemen Kumpulan Daftar		Elemen Pendaftaran					Elemen Penerbitan		Digit Semakan	Jumlah
ISBN	9	7	8	9	2	9	5	0	5	5	1	2	?	
Berat	1	3	1	3	1	3	1	3	1	3	1	3	—	
Produk	9	21	8	27	2	27	5	0	5	15	1	6	—	126

Langkah 2: Bahagikan jumlah produk berpemberat 12 digit pertama ISBN yang dikira dalam langkah 1 dengan 10, sehingga terdapat baki.

$$126 / 10 = 12 \quad \text{baki} = 6$$

Langkah 3: Tolak baki yang dikira dalam langkah 2 daripada 10. Perbezaan yang diperoleh ialah nilai digit semakan dengan satu pengecualian. Jika baki daripada langkah 2 ialah 0, maka digit semakan ialah 0.

$$10 - 6 = 4$$

$$\text{Digit semakan} = 4$$

$$\text{ISBN} = 978-92-95055-12-4$$

Formula Matematik yang berikut merupakan kaedah alternatif bagi pengiraan digit semakan:

$$\text{Digit semakan} = \text{mod } 10 (10 - [\text{mod } 10 \{ \text{jumlah produk berpemberat 12 digit pertama ISBN} \}])$$

$$\text{Digit semakan} = \text{mod } 10 (10 - [\text{mod } 10 \{126\}])$$

$$\text{Digit semakan} = 4$$

Jumlah produk berpemberat 12 digit pertama ditambah dengan digit semakan mesti boleh dibahagi dengan 10 tanpa baki untuk ISBN menjadi sah.

Nota: Panjang elemen bagi kumpulan pendaftaran, pendaftar, dan penerbitan adalah berubah-ubah dan mungkin tidak selalu sama seperti dalam jadual contoh di atas. Tidak semua kumpulan pendaftaran dan kombinasi pendaftar adalah sah.

Sila hubungi Agensi Pendaftaran ISBN kebangsaan awda, jika awda memerlukan bantuan dalam pengiraan ISBN, sama ada dengan menyediakan senarai ISBN yang sudah dikira atau perisian yang membolehkan awda mengira ISBN awda sendiri.

Nota: Kaedah pengiraan ISBN 10 digit boleh didapati daripada laman web Agensi ISBN Antarabangsa <https://www.isbn-international.org/>.